

جو رچین موفقیت

لذت درسی خواندن

ابراهیم اصلانی

تصویرگر: شهاب جعفر نژاد

می‌گویند: «با حلوا حلوا کردن» دهان شیرین نمی‌شود. «حالا شما به جای حلوا» واژه‌ی «موفقیت» را بگذارید و جمله را دوباره بخوانید. پختن حلوا به ملزومات و مهارت‌هایی نیاز دارد و ایضاً موفقیت! و البته یک چیز این وسط مشترک است: نتیجه. بله! نتیجه‌ی هر دو شیرین است و صد البته نتیجه‌ی موفقیت از حلوا هم شیرین‌تر است!

«موفقیت» حاصل مجموعه‌ای از عوامل است؛ عواملی که با یکدیگر مرتبط‌اند. با خواندن این مطلب هم با عوامل موفقیت آشنا می‌شوید و هم می‌توانید موانع موفقیت را شناسایی کنید.

کتاب‌ها

رواج انواع کتاب‌های کمک درسی و کمک آموزشی باعث تقویت نیازهای کاذب در دانش آموزان شده است. بسیاری از دانش‌آموزان به حدی به این نوع کتاب‌ها عادت کرده‌اند که آن‌ها را از ضروریات پیشرفت تصور می‌کنند.

از نظر اغلب کارشناسان آموزشی، بهترین منبع برای دانش‌آموزانی که دو عامل پیش‌نیازها و انگیزه را دارند، کتاب‌های درسی هستند. شاید گاهی کتابی غیر از کتاب‌های درسی نیز مورد نیاز باشد، اما نه به حدی که الان دیده می‌شود.

فضای درسی

از نکات ظریف و تأثیرگذار در پیشرفت و موفقیت تحصیلی که کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد، جو خانواده و مهم‌تر از آن، مدرسه است. اگر در مدرسه یا خانه، فضای درسی و علمی مناسب و منطقی حکم‌فرما باشد، انگیزه‌های تحصیلی افزایش خواهند یافت.

آمادگی‌های انگیزشی

بعد از پیش‌نیازهای درسی، آمادگی‌های انگیزشی عامل مهم موفقیت است؛ یعنی علاقه به درس خواندن و انگیزه برای یادگیری و پیشرفت تحصیلی، پیش‌نیازهای درسی و آمادگی‌های انگیزشی بر یکدیگر تأثیر متقابل دارند. دانش‌آموز قوی، انگیزه‌ی بیشتری برای موفقیت دارد و این انگیزه، توانایی او را برای یادگیری‌های بعدی افزایش می‌دهد.

پیش‌نیازهای درسی

اهمیت هیچ عاملی به اندازه‌ی پیش‌نیازهای درسی نیست و عمده‌ترین بخش موفقیت تحصیلی مربوط به این موضوع است. در بیش‌تر درس‌ها، یادگیری‌های جدید بر پایه‌ی یادگیری‌های قبلی بنا نهاده می‌شوند. دانش‌آموز قوی، صرفاً دانش‌آموز با هوش نیست، بلکه کسی است که پیش‌نیازهای دروس را به خوبی یاد گرفته است و برای یادگیری‌های جدید آمادگی خوبی دارد.

مهارت‌های یادگیری و مطالعه

یکی از ضروری‌ترین عوامل پیشرفت تحصیلی، آشنایی با مهارت‌های یادگیری و مطالعه است. درس خواندن بدون تسلط بر این مهارت‌ها مانند راه رفتن در تاریکی است. برخی از مهارت‌های یادگیری و مطالعه، اصولی هستند که همه باید رعایت کنند و موارد دیگر، شامل نکته‌هایی می‌شوند که از شخصی به شخص دیگر متفاوت است.

نگاه چند بعدی

کدام یک از این عوامل در پیشرفت و موفقیت تحصیلی نقش بیشتری دارد؟ شاید بتوان نقش دو عامل: پیش‌نیازهای درسی و آمادگی‌های انگیزشی را بیشتر دانست، اما با این حال نباید از عوامل دیگر غفلت کنیم. موفقیت حاصل مجموعه‌ای از عوامل است که هر کدام می‌توانند سهمی زیاد یا کم داشته باشند. خوب است با نگاهی چند بعدی به تحلیل عوامل موفقیت پردازید.

برنامه‌ها و امکانات آموزشی

ضعف در پیش‌نیازهای درسی و آمادگی‌های انگیزشی باعث روی آوردن بیشتر دانش‌آموزان به برنامه‌های خاص و امکانات پرهزینه می‌شود. علت اصلی اهمیت یافتن موضوع‌هایی چون: انواع آموزشگاه‌ها، دبیر خصوصی، روش‌های فشرده، آموزش‌های تضمینی و غیره، علاوه بر تبلیغات و جنبه‌های تجاری، ضعف‌ها و کم‌کاری‌های خود دانش‌آموزان هم هست. برنامه‌ها و امکانات آموزشی تا حدی می‌توانند در موفقیت مؤثر باشند، اما نمی‌توان تمام علت‌های موفقیت را در آن‌ها خلاصه کرد.

روش‌های برنامه‌ریزی

روش‌های برنامه‌ریزی تا حد زیادی با ویژگی فرهنگی جامعه مرتبط‌اند. یکی از ویژگی‌های فرهنگی بعضی از ما این است که چندان به نظم عادت نداریم. بنابراین، استفاده از روش‌های برنامه‌ریزی خیلی جزئی و دقیق، چندان ثمربخش نیست و بهتر است در این باره انعطاف‌پذیر باشیم.